

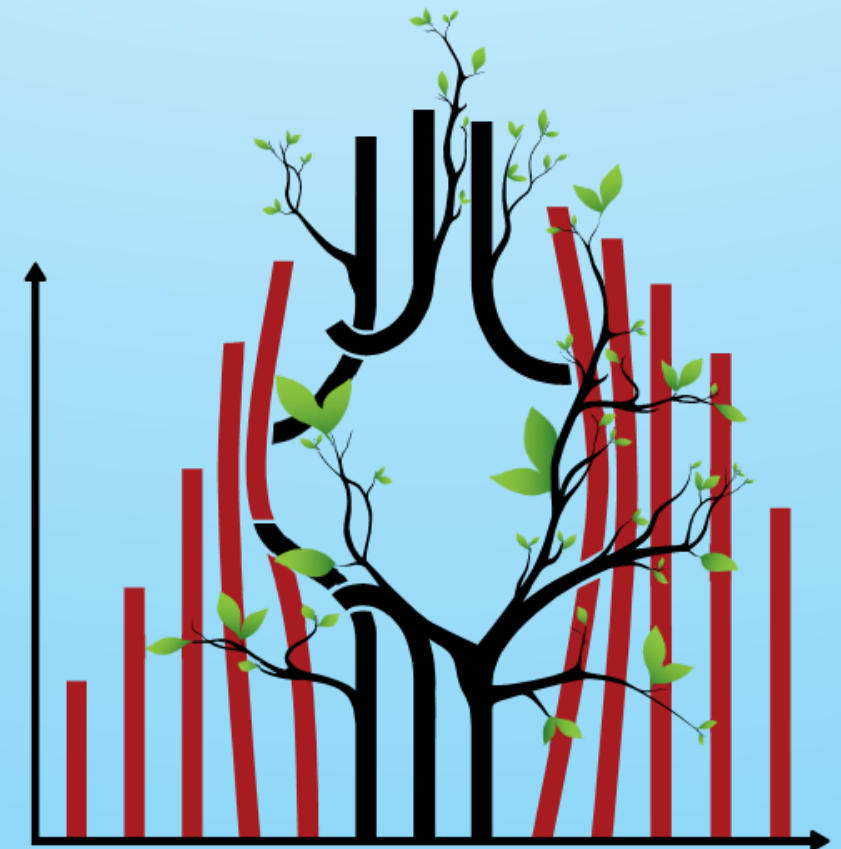
بیست و نهمین همایش سالانه سیاست‌های پولی و ارزی

کنترل تورم و ثبات مالی

تهران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران - ۹ و ۱۰ خرداد ۱۴۰۱

راهکارهای ارتقاء حکمرانی و نظارت بانک مرکزی

مهر داد سپه‌وند

فهرست مطالب

- کارکرد نظارتی و اهمیت آن برای سلامت بانکها و توفیق بانک مرکزی در کنترل تورم
- سرمایه نظارتی در ایران و کشورهای منتخب
- پرسش هایی برای اقدامات جدی برای ارتقاء کارکرد نظارتی موثر

کارکرد نظارتی بانک مرکزی

- مجموعه اقدامات در حوزه مقررات گذاری (Regulation) و نظارت (Supervision) که با هدف اطمینان از رفتار بانک ها در انطباق با الزامات ثبات مالی انجام می گیرد.

عرضه کننده و کلید دار سکه و اسکناس و اعتبار به بانک ها

بانکدار دولت

مقررات گذار و ناظر نظام پرداخت و تبادلات ارزی

مقررات گذار و ناظر نظام بانکی (کارکرد نظارتی)

کارکرد سرمایه نظارتی در ثبات پولی و مالی

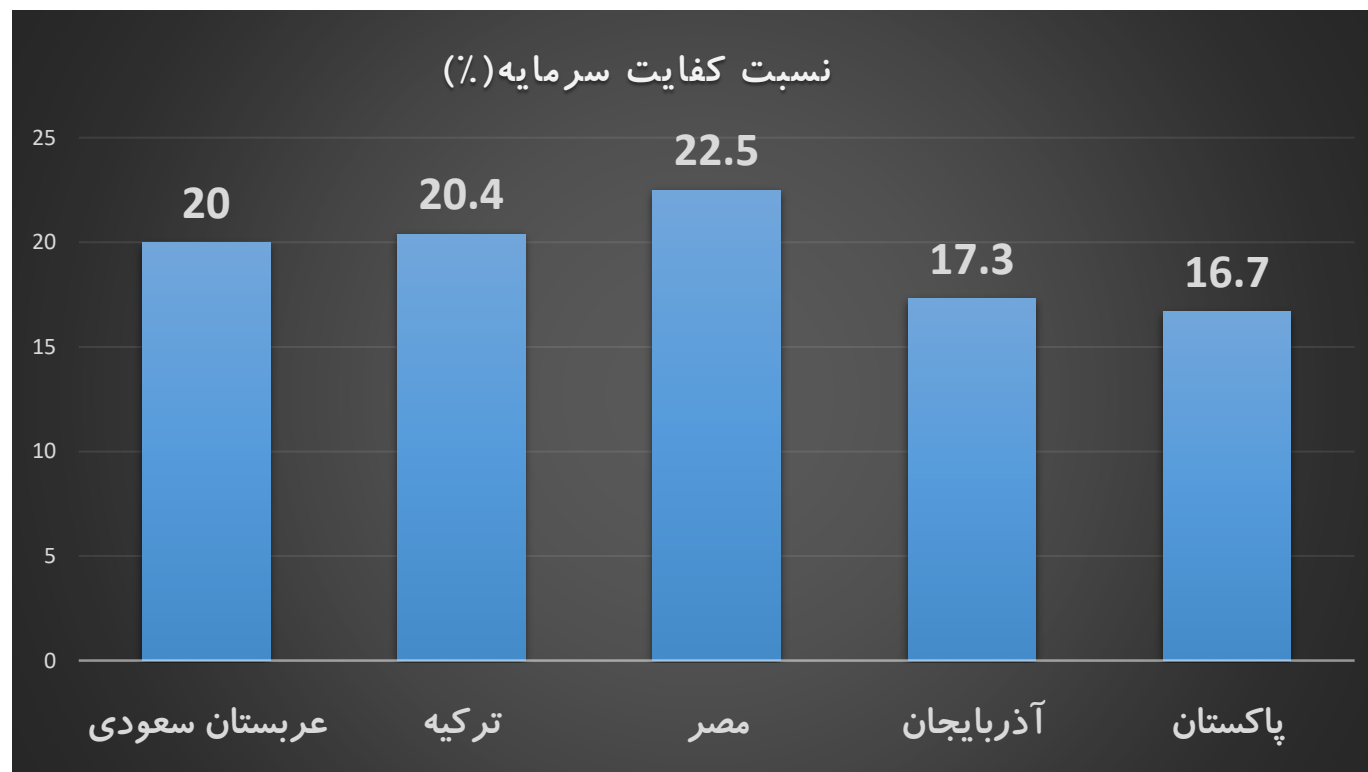
- کارکرد نظارتی رابطه نزدیکی با کارکرد سیاستگذاری پولی بانک مرکزی و توانایی آن در کنترل تورم دارد

- سرمایه که بانکها برای مقابله با ریسک ملزم به نگهداری آن هستند یکی از ترمزهای بانک در جهت انبساط تراز نامه و خلق پول است.

متوسط سرمایه نظارتی در کشورهای منتخب

• ۱۸ بانک از بانکهای کشور نسبت کفایت سرمایه زیر ۸ درصد دارند

۱. تداوم قصور در کارکرد نظارتی چگونه می توان توجیه کرد؟

▪ تسخیر نظارت (Stigler, 1971) Regulatory Capture

- توسعه بانک های خصوصی و محدود کردن دولت (به عنوان بخشی از یک برنامه نئولیبرالی؟)
- مماشات و عدم جدیت در رعایت حدود نظارتی
- توزیع دلبخواه منابع در غیاب استانداردهای حرفه ای

▪ سرکوب مالی Financial Repression

- مقاومت دولت در برابر شکل گیری بانک مرکزی مستقل
- تنظیم سیاست های بودجه ای بدون تعهد به اهداف تورمی
- مداخله جویی و تحمیل نرخ های منفی سود بانکی و دخالت در تخصیص

نئولبرالیزم یا تکامل بروکراسی؟

- حاکمیت روابط
- موقعیت های موقت و وابسته به فرد
- دستورات سلیقه ای و ناهمسان
- عدم پاسخگویی عمومی و وفاداری شخصی و گروهی

▪ دیوانسالاری مبتنی بر قیمومیت Patronage

▪ دیوانسالاری اداری متمرکز

▪ دیوانسالاری نوین

نئولبرالیزم یا تکامل بروکراسی؟

▪ دیوانسالاری مبتنی بر قیمومیت Patronage

▪ حاکمیت ضوابط متحدالشکل

▪ ساختار متمرکز

▪ موقعیت های دایم و گزینش بر حسب گواهی و دانش

▪ نظام سلسه مراتبی و مبتنی بر دستور

▪ دیوانسالاری اداری متمرکز

▪ دیوانسالاری نوین

نئولبرالیزم یا تکامل بروکراسی؟

▪ دیوانسالاری مبتنی بر قیمومیت Patronage

▪ دیوانسالاری اداری متمرکز

▪ کاهش تصدی گری و گسترش تنظیم گری

▪ افزایش استقلال واحدها

▪ پذیرش تنوع و خدمات مبتنی بر نیاز

▪ موقعیت مبتنی بر شایسته گی و کارآیی

▪ استفاده از همه سازوکارها (دستوری ، بازار و غیره)

▪ دیوانسالاری نوین

توجیه نظری کارکرد نظارتی

▪ سیاست های احتیاطی خرد Micro-prudential Policies

• فرضیه نمایندگی Representative Hypothesis (Tirole, 2013)

▪ سیاست های احتیاطی کلان Macro-prudential Policies

• وجود پیامد های خارجی Externality و امکان ریسک سرایت Systemic Risk و ناتوانی بخش خصوصی در تامین ثبات مالی به عنوان یک کالای عمومی (Diamond) Public Good (Kafman, 1983 ، and Dybvig 1983)

۲. استقلال کارکرد نظارتی تا چه حد؟

▪ ابعاد مختلف استقلال

▪ استقلال قانونی

▪ استقلال عملیاتی

▪ استقلال مالی

▪ استقلال پرسنلی

▪ اصول کمیته بازل برای نظارت کارآمد : مقام ناظر بانکی باید استقلال عملیاتی داشته باشد!

استقلال در کنار پاسخگویی Accountability

■ مفهوم پاسخگویی

- اولویت بندی اهداف و پرهیز از گریز بواسطه اهداف معارض
- حسابرسی و ارزیابی دوره ای و مستمر
- مسئولیت پذیری در برابر نتایج ارزیابی

■ استقلال

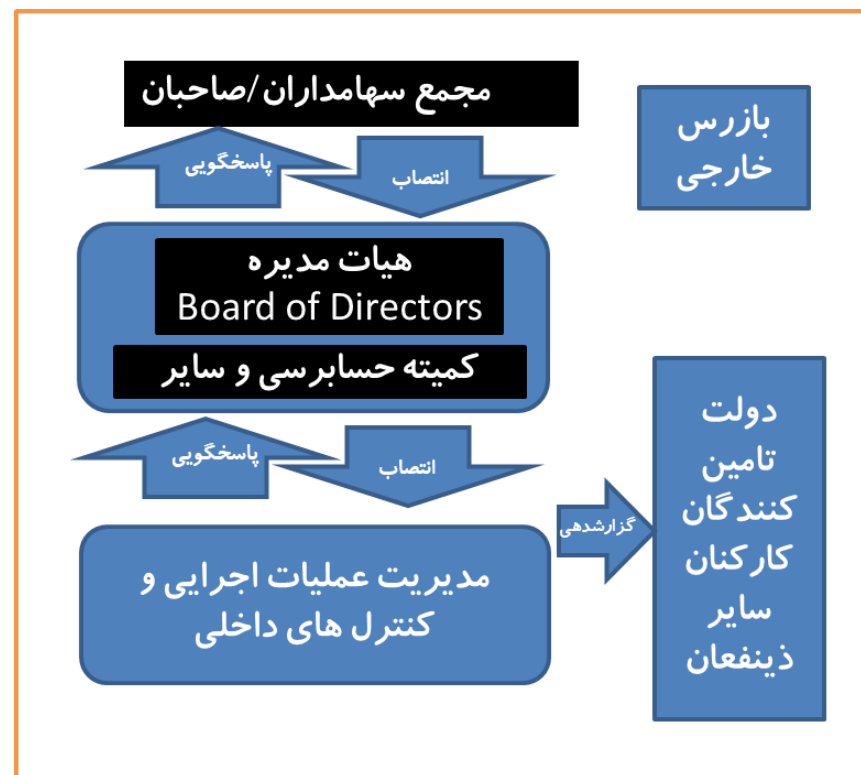
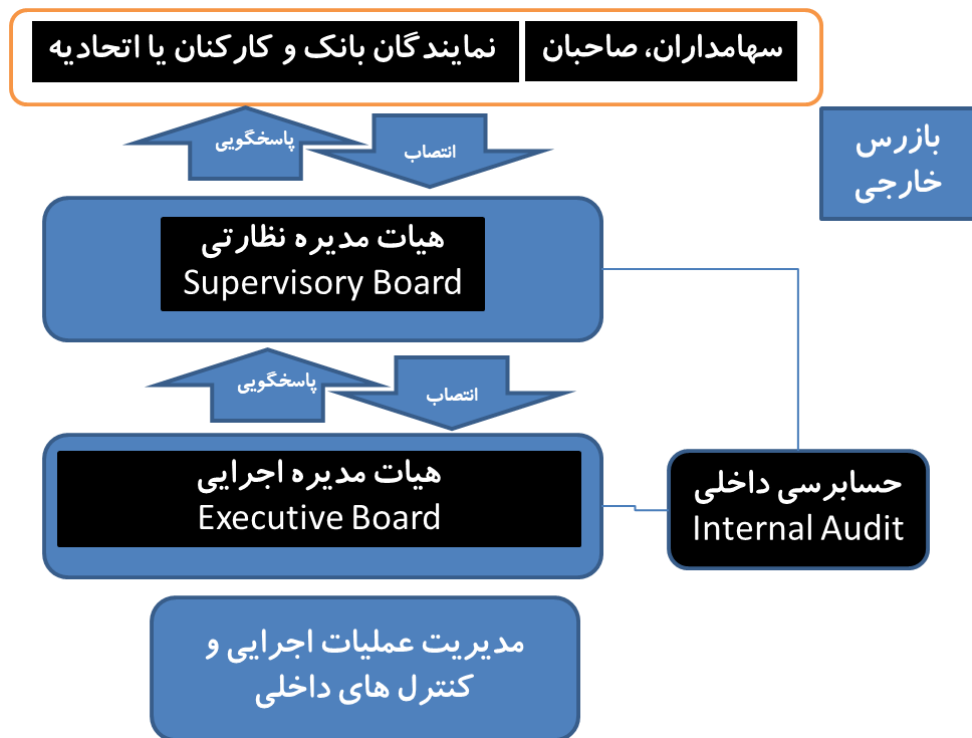
- قابلیت فعالیت کارآمد بر اساس یک مأموریت خاص و بدون تاثیر پذیری از فشارهای سپهر صنعت و سیاست

■ استقلال و پاسخگویی دو روی یک سکه هستند

۳. ساختار حکمرانی بانک ها چگونه باید باشد؟

- آیا بانک ها باید اجازه بکار گیری مدل حکمرانی دولایه و تک لایه را داشته باشند؟
- آیا بانک ها باید مستقیما در نظارت شرکت هایی که تامین مالی خود را عمدتا از طریق تسهیلات بانکی انجام داده اند حضور یابند؟
- آیا باید نظام کنترلی ۴ لایه جایگزین نظام کنترلی سه لایه دفاعی گردد؟

مدل دولایه در برابر مدل تک لایه حکمرانی و نقش بانکها

کنترل سه لایه و چهار لایه

